

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 15352/2022
25.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца Предузећа за пољопривредну производњу и промет „Поткозарје“ д.о.о. Нови Сад из Новог Сада, чији је пуномоћник др Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Привредног суда у Панчеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 244/22 од 14.07.2022. године, у седници одржаној 25.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 244/22 од 14.07.2022. године.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против преосталог дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 244/22 од 14.07.2022. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиоца изјављена против преосталог дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 244/22 од 14.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду Прр1 169/2021 од 14.04.2022. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев делимично усваја. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу исплати на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року износ признатог новчаног потраживања по закључку о коначној табели пријављених потраживања Трговинског суда у Зрењанину Ст 12/09 од 25.11.2009. године од 804.430,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим се тражи да се тужена обавезе да тужиоцу исплати законску затезну камату на досуђени износ на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року од 804.430,00 динара рачунајући од 25.11.2009. године па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у

укупном износу од 87.560,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гжрр 244/22 од 14.07.2022. године, ставом првим изреке, жалбу тужене усвојио и преиначио пресуду Основног суда у Новом Саду Прр1 169/2021 од 14.04.2022. године, у усвајајућем делу и у делу у којем је одлучено о трошковима парничног поступка, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу исплати на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року износ признатог новчаног потраживања по закључку о коначној табели пријављених потраживања Трговинског суда у Зрењанину Ст 12/09 од 25.11.2009. године, од 804.430,00 динара, и обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 11.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, док је жалба тужиоца одбијена и првостепена пресуда потврђена у делу којим је одбијен део тужбеног захтева да се обавезе тужена да тужиоцу исплати законску затезну камату на досуђени износ на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року од 804.430,00 динара рачунајући од 25.11.2009. године до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој на име трошкова жалбеног поступка исплати износ од 22.500,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној на основу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду, у преиначујућем делу, на основу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а наводима ревизије тужиоца не указује се на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 2. тачка 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Привредним судом у Зрењанину је у предмету Ст 12/09, решењем од 20.08.2009. године, отворен стечајни поступак над стечајним дужником ДД „Трговинско Банат“ из Зрењанина, који није окончан и који је у току пред Привредним судом у Панчеву под пословним бројем Ст 300/11. Стечајни дужник је деонично друштво у мешовитој својини са потпуном одговорношћу. У поступку стечаја тужилац је пријавио своје потраживање које је, Закључком о листи потраживања од 25.11.2009. године, сврстано у четврти исплатни ред и то: на име главног дуга 245.376,00 динара; на име камате 559.054,00 динара и на име трошкова 54.895,00 динара, укупно 859.325,00 динара. Решењем Привредног суда у Панчеву Р4 659/20 од 04.02.2021. године, утврђено је да је у поступку који се води пред тим судом под бројем Ст 300/11, тужиоцу повређено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем судији у стечајном поступку да у року од 30 дана предузме све мере у оквиру своје надлежности и наложи стечајном управнику да неодложно

приступи уновчењу имовине стечајног дужника како би се стечајни поступак окончао у што краћем року, као и да у накнадном року од 10 дана извести председника суда о предузетим радњама. Тужилац није допринео дужини трајања стечајног поступка а његово потраживање у том поступку није намирено.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца делимично усвојио и тужену обавезао да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ признатог новчаног потраживања по закључку о коначној табели пријављених потраживања Трговинског суда у Зрењанину Ст 12/09 од 25.11.2009. године, од 804.430,00 динара, а одбио део тужбеног захтева за законску затезну камату на тај износ, применом одредбе члана 32. став 1. Устава Републике Србије и одредби чланова 2, 3, 4, 22. став 1, 26. став 1. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, те одредбе члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, и одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. По мишљењу првостепеног суда, Република Србија сноси објективну одговорност за неостваривање права тужиоца јер стечајни суд и други органи стечајног поступка нису предузимали или су неблаговремено и неадекватно предузимали потребне радње у циљу извршавања правноснажних и извршних пресуда а пропуст државе да изврши правноснажну судску одлуку донету у корист повериоца представља повреду његовог права на мирно уживање имовине из члана 58. Устава РС и члана 1. Протокола 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, пошто свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком улази у имовину повериоца.

Другостепени суд је, усвајањем жалбе тужене, преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу тако што је тужбени захтев тужиоца, у делу за исплату главног потраживања, одбио, а потврдио првостепену пресуду у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате. Супротно закључку првостепеног суда, другостепени суд је закључио да одговорност тужене за накнаду предметне материјалне штете не може да се заснива искључиво на чињеници да је решењем суда утврђено да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који је у току против његовог дужника. Услов за одговорност тужене, по мишљењу другостепеног суда је постојање штете и штетне радње која је до штете довела као и узрочно-последична веза између те радње и настале штете, што произлази из одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. У конкретном случају, по мишљењу другостепеног суда, ни у чињеничним наводима тужбе а ни током поступка, тужилац није тврдио нити пружио доказе да би новчани износи добијени продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, били довољни за исплату његовог утврђеног потраживања које је сврстано у четврти исплатни ред, у смислу одредбе члана 54. Закона о стечају, нити је доказао да ли је евентуално покушао да наплати своје потраживање од стечајног дужника а ни обим спорне материјалне штете тј. у ком обиму је дужник, у тренутку евентуалног покретања поступка за наплату спорног потраживања, имао средстава у имовини од којих се тужилац могао да наплати у ситуацији да је суд ефикасно поступао и предузимао нужне радње у циљу намирења поверилаца и да је притом, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, изостало намирење тужиоца у стечајном поступку, па је одлуку донео применом правила о терету доказивања прописаног одредбом члана 231. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Право на мирно уживање имовине прописано је одредбом члана 58. Устава Републике Србије и чланом 1. Протокола 1 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода тако што је гарантовано сваком физичком и правном лицу неометано уживање своје имовине и прописано је да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), у одредби члана 31. прописује да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

На основу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету које његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према Закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојеном у седници одржаној 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остале неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

У погледу извршних поверилаца који не спадају у горе наведену категорију, већ се ради о физичким и правним лицима која имају „комерцијална“ потраживања, нужно је утврђење узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, као и да је искључиви разлог немогућности наплате потраживања неадекватно поступање суда. Дакле, тужилац је био дужан да докаже да је извршни дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у својој имовини и да је тужилац, поштујући редослед исплате, могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате његовог потраживања, прописане одговарајућим законом који је примењиван у поступку извршења.

Имајући у виду да се у овом случају не ради о потраживању из радног односа већ о „комерцијалном“ потраживању привредних друштава насталог у њиховом међусобном пословном односу, те да тужилац није предлагао нити доставио доказе из којих би могло да се утврди да је он, пре покретања стечаја над стечајним дужником ДД „Трговинско Банат“ из Зрењанина, покушавао наплату предметног потраживања, правилан је став другостепеног суда да то што је тужиоцу утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку који је у току против његовог извршног дужника, није довољно за остварење права тужиоца на накнаду материјалне штете од тужене, у ситуацији када се не ради о потраживању из радног односа које је остало неизмирено у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским

друштвеним или државним капиталом. Због тога се наводима жалбе тужиоца неосновано побија правилност примене материјалног права у односу на преиначујући део побијане пресуде.

Правилна је и одлука о трошковима поступка, када се има у виду његов исход, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и члана 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотри правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају није потребно да се размотри правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно уједначавање судске праксе као ни ново тумачење права, па нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против потврђујућег дела побијане пресуде, прописани одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку. Предмет тражене правне заштите је право на исплату законске затезне камате на признато потраживање у поступку стечаја вођеним над извршним дужником, а побијана одлука не одступа од судске праксе о примени одредбе члана 85. став 1. Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09... 44/18) тако што се законска затезна камата на потраживање утврђена правноснажним пресудама против дужника – друштвених предузећа обрачунава до дана отварања стечајног поступка.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу другом изреке.

Врховни касациони суд је испитао дозвољеност ревизије изјављене против потврђујућег дела побијане пресуде (о камати), применом одредбе члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку и утврдио да ревизија није дозвољена.

На основу одредбе члана 28. став 1. Закона о парничном поступку, ако је за утврђивање стварне надлежности, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима прописаним у овом закону меродавна вредност предмете спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева. Камете, уговорна клазна и остала споредна тражења као и трошкови поступка, не узимају се у обзир ако не чине главни захтев (став 2.).

У конкретном случају ревизија је изјављена против другостепене пресуде којим је потврђена првостепена пресуда у делу којим је одлучено о камати. Камата није главни захтев већ споредно тражење па се не узима у обзир при утврђивању права на изјављивање ревизије.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу трећем изреке донео применом одредбе члана 413. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић